

Received: July 19, 2024

Revised: September 13, 2024

Accepted: September 29, 2024

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและความรู้ความสามารถทางบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี
ของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และราชบุรี

Business Environment and Accounting Capacity Affecting to Quality of Accounting
Information of Community Enterprises in Samut Sakhon, Samut Songkhram and
Ratchaburi Provinces

บุญธรรม พรเจริญ (Boontham Porncharoen)^{1*}

เกียรติศักดิ์ ลาภพาณิชย์กุล (Kreadtisak Lappanitchayakul)²

อรพร พุทธิพงษ์ (Oraporn Puttpong)³

ภัทธิดา ภัทธนาวิก (Phattida Phatharanavik)⁴

*ผู้ประสานงานหลัก: boontham.p@rmutp.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และความรู้ความสามารถทางบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และราชบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและพัฒนา เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 572 แห่ง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

(Assistant Professor Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon)

² อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

(Lecturer, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon)

³ อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

(Lecturer, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon)

⁴ อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

(Lecturer, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon)

ผลการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนโดยรวมในระดับปานกลาง ความรู้ความสามารถทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยรวมในระดับมาก คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบมีความเที่ยงตรง ตลอดจนมีความสามารถในการพยากรณ์ได้ระดับดีและเป็นที่ยอมรับคิดเป็นร้อยละ 80.4 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ ความรู้ความสามารถทางบัญชี คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ วิสาหกิจชุมชน

Abstract

The objective of this research is to study the levels of the business environment and accounting knowledge and abilities that affect the quality of accounting information of community enterprises in Samut Sakhon, Samut Songkhram, and Ratchaburi provinces. This is a survey and development research, collecting data through questionnaires from a sample of 572 community enterprises in the mentioned provinces. Descriptive statistics were used, including frequency distribution, percentages, means, and standard deviations.

The research findings reveal that the overall business environment of community enterprises is at a moderate level, while the overall accounting knowledge and abilities are at a high level. The overall quality of accounting information of community enterprises is at a moderate level. Each component of the model demonstrates good accuracy and forecasting capability, with an acceptance rate of 80.4% at a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Accounting Capacity, Quality of Accounting Information, Business Environment, Community Enterprises

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบัญชีถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจทางธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ การมีความรู้และทักษะทางการบัญชีที่มีคุณภาพสูงจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ข้อมูลทางการเงินมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และสามารถสะท้อนสถานะทางการเงินขององค์กรได้อย่างแม่นยำ นักบัญชีที่มีความรู้และความสามารถที่เพียงพอสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสามารถรับประกันได้ว่าข้อมูลที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากนักบัญชีที่มีความรู้ครบถ้วนจะเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพสูงและเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย ซึ่งทำให้ธุรกิจได้รับบทเรียนที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลทางการเงิน การให้ความสำคัญกับคุณภาพของข้อมูลทางการเงินเพิ่มขึ้น การมีคุณภาพของข้อมูลทางการเงินจะพิจารณาจากลักษณะสำคัญหลายประการ เช่น ความเกี่ยวข้อง (Relevance) ที่ข้อมูลต้องมีความสำคัญและเชื่อมโยงกับการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูล ความเชื่อถือได้ (Reliability) ซึ่งข้อมูลต้องถูกต้องและสามารถไว้วางใจได้ ความสามารถในการเปรียบเทียบ (Comparability) ที่ข้อมูลต้องสามารถเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลาและองค์กรต่าง ๆ และความสม่ำเสมอ (Consistency) ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ณัฐนันท์ อุบลครุฑ และคณะ (2564) คุณลักษณะเหล่านี้มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร เนื่องจากข้อมูลทางการเงินถือเป็นเครื่องมือหลักในการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ การจัดการข้อมูลทางการเงินที่มีคุณภาพต้องการการสนับสนุนจากหลายปัจจัย อาทิ ความรู้และความสามารถทางการเงิน ซึ่งนักบัญชีต้องมีทักษะและความรู้ที่เพียงพอในการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล ระบบสารสนเทศทางการเงินที่ทันสมัย ซึ่งช่วยให้การจัดการข้อมูลมีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมถึงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจซึ่งรวมถึงปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของข้อมูล เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและกฎระเบียบต่าง ๆ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและความรู้ความสามารถทางการเงินบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และราชบุรี ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 2 จังหวัดราชบุรี (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2562) โดยผู้วิจัยมีโอกาสนำไปใช้ในการมีส่วนร่วมและคลุกคลีกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เหล่านี้ การศึกษานี้จะมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship Model) ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและความรู้ความสามารถทางการเงินบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงิน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอาจนำไปใช้ในการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้ระบบสารสนเทศทางการเงินในการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อให้เหมาะสมกับการบริหารจัดการธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และความรู้ความสามารถทางการบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และราชบุรี

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่งผลทางบวกต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี

สมมติฐานที่ 2 ความรู้ความสามารถทางการบัญชีส่งผลทางบวกต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี

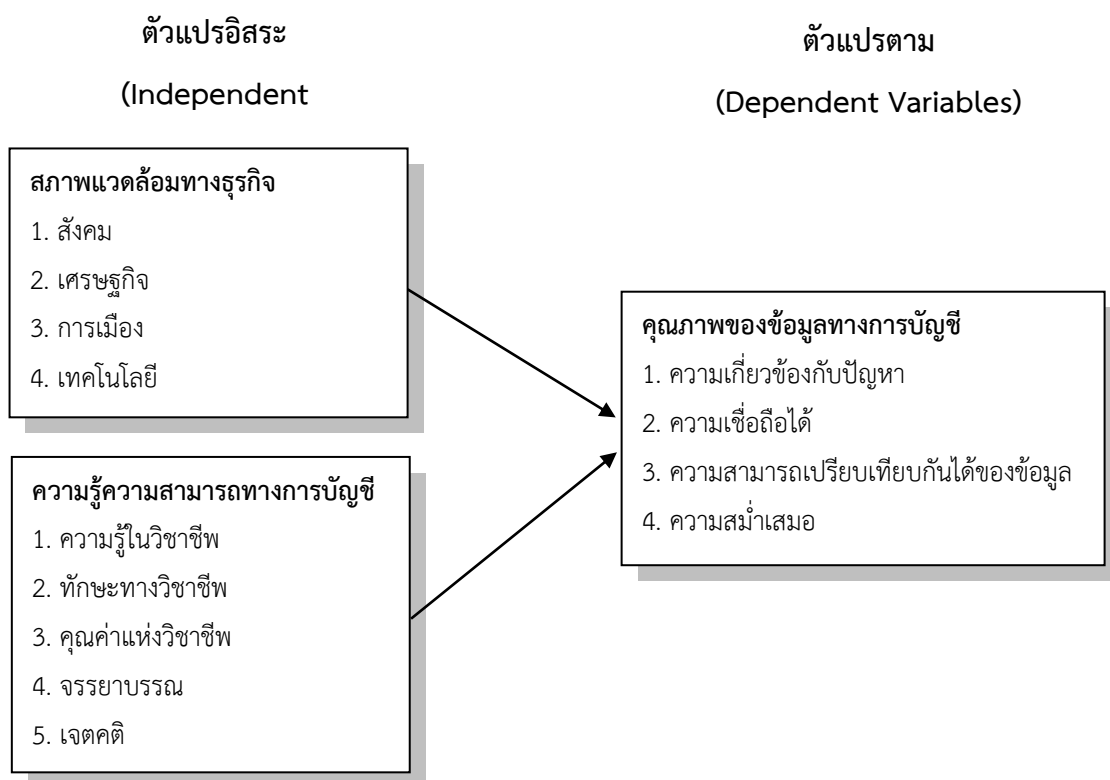
จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความรู้ความสามารถทางการบัญชี คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี มีดังนี้

จิตติมา ขำดำ และคณะ (2562) ศึกษาความรู้และความสามารถของนักบัญชี รวมถึงความเข้าใจในมาตรฐานการจัดทำบัญชีภาครัฐที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพงานบัญชีของสำนักงานอัยการสูงสุด โดยผลการวิจัยพบว่า ความรู้และความสามารถของนักบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพงานบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ จรรยาบรรณ และประสบการณ์การทำงานมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพงานบัญชีในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความทันต่อเวลา ความถูกต้อง ความครบถ้วนและความเชื่อถือได้ นอกจากนี้ การศึกษาในระดับความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานบัญชีในมาตรฐานการจัดทำบัญชีภาครัฐ พบว่า มีผู้ปฏิบัติงานบัญชี 12 คน (ร้อยละ 8.00) ที่มีระดับความเข้าใจมากที่สุด 73 คน (ร้อยละ 48.67) ที่มีระดับความเข้าใจมาก 42 คน (ร้อยละ 28.00) ที่มีระดับความเข้าใจปานกลาง และ 23 คน (ร้อยละ 15.33) ที่มีระดับความเข้าใจน้อย ซึ่งระดับความเข้าใจที่แตกต่างกันนี้ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพงานบัญชีในด้านความทันต่อเวลาและความครบถ้วนอย่างมีนัยสำคัญ ศิริินภา อันทรง และคณะ (2562) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีภาษีอากรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 30-35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และดำรงตำแหน่งนักวิชาการตรวจสอบบัญชี มีประสบการณ์ในงานสอบบัญชีเฉลี่ย 12 ปี และส่วนใหญ่เป็นผู้สอบบัญชีอิสระ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากร ได้แก่ ทักษะทางวิชาชีพ ความรู้ความสามารถและความเที่ยงธรรม ยกเว้นปัจจัยด้านประสบการณ์งานสอบบัญชี ความเชี่ยวชาญชำนาญและความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีที่ไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากร ผลการวิจัยนี้ สามารถนำมาใช้ในการกำหนดคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้สอบบัญชีภาษีอากรและพัฒนาคุณภาพของงานสอบบัญชีภาษีอากรในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ส่วนการศึกษาโดย สายฝน วิสัย และคณะ (2562) ศึกษาคุณภาพข้อมูลบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าคุณภาพข้อมูลบัญชีในด้านความสามารถในการเปรียบเทียบ ความเกี่ยวข้องกับปัญหาและความเชื่อถือได้ มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารในวิสาหกิจ

ขนาดกลางและขนาดย่อม ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพข้อมูลทางการเงินการบัญชี และส่งเสริมให้การจัดทำรายงานมีลักษณะเชิงคุณภาพตามมาตรฐานการบัญชี ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจของผู้บริหาร และนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และประสิทธิผลสูงสุดขององค์กร นำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และราชบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 740 แห่ง ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2562 ตามข้อมูลที่ได้รับจากกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2562) โดยแบ่งตามจังหวัดดังนี้ จังหวัดสมุทรสาคร มีวิสาหกิจชุมชน จำนวน 125 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.89 ของทั้งหมด จังหวัดสมุทรสงคราม มีวิสาหกิจชุมชน จำนวน 206 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 27.84 และจังหวัดราชบุรี มีวิสาหกิจชุมชน จำนวน 409 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 55.27 เนื่องจากจำนวนประชากรมีขนาดเหมาะสม ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (Hair et al., 2010) เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการวิจัย นอกจากนี้การเลือกกลุ่มตัวอย่างในกรณีนี้ดำเนินการตามหลักการของการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenient Sampling) ตามที่เสนอโดย Cochran (1977) ซึ่งเน้นการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรที่สะดวกและสามารถให้ความร่วมมือได้

สำหรับการคัดเลือกตัวอย่างจากวิสาหกิจชุมชน จะเลือกเฉพาะผู้จัดการฝ่ายบัญชีหรือผู้ได้รับมอบหมายที่มีความสามารถและยินดีในการให้ข้อมูลทางการบัญชี ซึ่งจะเป็นตัวแทนของวิสาหกิจชุมชนแต่ละแห่ง โดยการเลือกตัวแทนจากวิสาหกิจชุมชนเพียงแห่งละหนึ่งคนเท่านั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนความเป็นจริงและสามารถวิเคราะห์ผลได้อย่างแม่นยำ

การสร้างและทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสอบถามกลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 572 แห่ง การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้โดยใช้ค่าสถิติ อันได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis)

ผลการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา พบว่า แบบสอบถามทุกส่วนมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.816 ถึง 0.975 ผ่านเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Cronbach, 2003) และยังให้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (Item Total Correlation: ITC) อยู่ระหว่าง 0.225 ถึง 0.919 ซึ่งผ่านเกณฑ์ 0.20 ขึ้นไป (นิคม ถนอมเสียง, 2550) จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า อัตราการตอบกลับ (Response Rate) ทั้งสิ้น 572 ตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 77.30 จากประชากรทั้งหมด 740 แห่ง ซึ่งเป็นขนาดตัวอย่างที่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ควรอย่างน้อย 270-360 ตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนจำนวน 572 แห่ง ส่วนใหญ่จะประกอบกิจการเกษตรอุตสาหกรรมอาหาร จำนวนมากที่สุดร้อยละ 19.9 มีจำนวนสมาชิก 21-40 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 ส่วนใหญ่ว่าจ้างบริษัทหรือหน่วยงานจัดทำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเป็นการเฉพาะ ร้อยละ 69.4 ระยะเวลาที่ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีพบมากที่สุด คือ 5-10 ปี ร้อยละ 39.3

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความรู้ความสามารถทางการบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี

ระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน โดยภาพรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$) โดยมีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในระดับปานกลางในด้านสังคม ($\bar{x} = 3.20$) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{x} = 3.19$) ด้านการเมือง ($\bar{x} = 3.18$) และด้านเทคโนโลยี ($\bar{x} = 3.13$) ตามลำดับ

ระดับความรู้ความสามารถทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.26$) โดยมีความรู้ในวิชาชีพในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$) และมีความรู้ความสามารถทางการบัญชีในระดับปานกลางในด้านเจตคติ ($\bar{x} = 3.32$) ด้านทักษะทางวิชาชีพ ($\bar{x} = 3.23$) ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ ($\bar{x} = 3.16$) ด้านจรรยาบรรณ ($\bar{x} = 2.97$) ตามลำดับ

ระดับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.22$) โดยมีคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีในระดับปานกลางในด้านความสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.37$) ด้านความเกี่ยวข้องปัญหา ($\bar{x} = 3.27$) ด้านความเชื่อถือได้ ($\bar{x} = 3.13$) ด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูล ($\bar{x} = 3.11$) ตามลำดับ

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่งผลทางบวกต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

(n = 572)

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านสังคม	3.20	0.90	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	3.19	1.01	ปานกลาง
ด้านการเมือง	3.18	0.87	ปานกลาง
ด้านเทคโนโลยี	3.13	0.86	ปานกลาง
ภาพรวม	3.17	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนมีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.17) โดยแยกเป็นรายละเอียดดังนี้:

ด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.20) โดยประชาชนที่มีความรู้สูงขึ้นและการยอมรับการใช้เทคโนโลยีใหม่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.22 และ 3.18)

ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.19) โดยการแข่งขันทางเศรษฐกิจและความสำคัญของข้อมูลบัญชีทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย = 3.19 และ 3.18)

ด้านการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.18) โดยนโยบายและกฎหมายสนับสนุนการจัดทำข้อมูลทางการเงินอย่างจริงจัง (ค่าเฉลี่ย = 3.22) และการสนับสนุนจากสถาบันวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 3.15)

ด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.13) ความก้าวหน้าในเทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.22) แต่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมีผลน้อยกว่าต่อการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย = 2.98)

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อคุณภาพของข้อมูลทางการเงิน (P<.05)

สมมติฐานที่ 2 ความรู้ความสามารถทางการบัญชีส่งผลทางบวกต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความสามารถทางการบัญชี
(n = 572)

ความรู้ความสามารถทางการบัญชี	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้ในวิชาชีพ	3.64	0.81	มาก
ด้านทักษะทางวิชาชีพ	3.23	0.85	ปานกลาง
ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ	3.16	0.77	ปานกลาง
ด้านจรรยาบรรณ	2.97	0.87	ปานกลาง
ด้านเจตคติ	3.32	0.88	ปานกลาง
ภาพรวม	3.26	0.75	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างวิสาทกิจชุมชนมีความรู้ความสามารถทางการบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.26) โดยรายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้:

ด้านความรู้ในวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก โดยมุ่งเน้นให้มีความรู้รอบด้านทั้งในสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการวิเคราะห์ (ค่าเฉลี่ย = 3.98) รวมถึงความรู้ในธุรกิจและการจัดการ (ค่าเฉลี่ย = 3.91) และเทคโนโลยีสารสนเทศ (ค่าเฉลี่ย = 3.57) ขณะที่ความรู้ด้านมาตรฐานการบัญชีและบัญชีภาษีอากรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.38 และ 3.37)

ด้านทักษะทางวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการเน้นที่การระบุและแก้ไขปัญหา การทำงานเป็นทีม และทักษะการจูงใจและการแก้ปัญหา (ค่าเฉลี่ย = 3.31, 3.28, 3.26) ขณะที่ทักษะการฟัง การอ่าน และการวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า (ค่าเฉลี่ย = 3.20 และ 3.12)

ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญกับมารยาทของวิชาชีพ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์ (ค่าเฉลี่ย = 3.23 และ 3.19) ขณะที่ความสำคัญของการทำงานอย่างมีคุณธรรมและการเรียนรู้ตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า (ค่าเฉลี่ย = 3.13 และ 3.12)

ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมุ่งเน้นที่ความประพฤติที่เหมาะสม การรักษาชื่อเสียง และการปฏิบัติงานอย่างมีจรรยาบรรณ (ค่าเฉลี่ย = 3.07 และ 2.85)

ด้านเจตคติ อยู่ในระดับมาก โดยนักบัญชีมีความมั่นใจในความสำคัญของงานที่ทำและมีความภาคภูมิใจในองค์กร (ค่าเฉลี่ย = 3.60 และ 3.53) ขณะที่การยอมรับความสามารถของตนเองและการคิดเชิงสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า (ค่าเฉลี่ย = 3.15 และ 2.95)

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี ($P < 0.05$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี
($n = 572$)

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านความเกี่ยวข้องปัญหา	3.27	0.88	ปานกลาง
ด้านความเชื่อถือได้	3.13	0.86	ปานกลาง
ด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูล	3.11	0.89	ปานกลาง
ด้านความสม่ำเสมอ	3.37	0.94	ปานกลาง
ภาพรวม	3.22	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.22) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้:

ด้านความสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก โดยวิสาหกิจชุมชนยึดถือวิธีการบัญชีที่คงที่ไม่เปลี่ยนแปลง (ค่าเฉลี่ย = 3.46) และมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการบัญชีเมื่อมีความจำเป็นตามมาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย = 3.28)

ด้านความเกี่ยวข้องปัญหา อยู่ในระดับมาก โดยข้อมูลทางบัญชีช่วยในการตัดสินใจได้ดี (ค่าเฉลี่ย = 3.57) ข้อมูลยังช่วยในการคาดการณ์และยืนยันเหตุการณ์ในอนาคต (ค่าเฉลี่ย = 3.30 และ 3.25) และสามารถคาดการณ์ผลลัพธ์หรือแก้ไขการคาดคะเนนั้นได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.17)

ด้านความเชื่อถือได้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อมูลมีความชัดเจนและไม่ลำเอียง (ค่าเฉลี่ย = 3.15) การบันทึกข้อมูลตามราคาที่แน่นอนและสามารถตรวจสอบได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.13) ข้อมูลแสดงเหตุการณ์ทางบัญชีอย่างเที่ยงธรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.12) และมีการป้องกันความผิดพลาด (ค่าเฉลี่ย = 3.10)

ด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดมาตรฐานบัญชีและข้อมูลที่สามารถเปรียบเทียบได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.15 และ 3.13) ข้อมูลเปิดเผยนโยบายบัญชีที่ใช้และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง (ค่าเฉลี่ย = 3.05)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาใช้ในการอภิปรายผลดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 572 แห่ง ส่วนใหญ่จะประกอบกิจการเกษตร อุตสาหกรรม อาหาร จำนวนมากที่สุด ร้อยละ 19.9 มีจำนวนสมาชิก 21-40 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 ส่วนใหญ่จ้างบริษัท

หรือหน่วยงานจัดทำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเป็นการเฉพาะ ร้อยละ 69.4 ระยะเวลาที่ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีพบมากที่สุด คือ 5-10 ปี ร้อยละ 39.3 ที่เป็นนี้ เนื่องจากกิจการที่วิสาหกิจชุมชนประกอบธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับปัจจัย คือ อาหารซึ่งหมายถึงรวมถึงผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำ

การประกอบกิจกรรมในกิจการของวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ มีความจำเป็นต้องพึ่งพาคนหรือสมาชิกที่มากพอเพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มฯ โดยการประกอบกิจการจำเป็นต้องมีระบบบัญชีตัวเลขการเงินที่สำคัญต่าง ๆ และจำเป็นต้องพึ่งพากระบวนการจัดการข้อมูลทางบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ทันเวลา จึงได้หาแหล่งผู้ผลิต (Supplier) ที่มีประสิทธิภาพและความชำนาญช่วยถ่ายทอดความรู้เพื่อการจัดการข้อมูลทางการบัญชีของธุรกิจ รวมถึงแหล่งจำหน่ายหรือกระจายสินค้า (Distributor) ที่ครอบคลุมและเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ช่วยลดต้นทุนด้านเวลาและค่าใช้จ่ายด้านขนส่ง ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้วิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันมีประสบการณ์การใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ยาวนานพอ

ระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$) ซึ่งสอดคล้องกับ กวินทิพย์ ว่องธัญกรณ์ (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกนโยบายการบัญชีการรับรู้รายได้ของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการเลือกนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์สำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม คู่แข่งขัน และกฎหมายระเบียบข้อบังคับ วัฒนธรรมสังคม (Social Cultural) เป็นความคาดหวังของสังคม ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชน และแต่ละประเทศที่ส่งผลต่อธุรกิจ ในระดับปานกลางด้านสังคม ($\bar{x} = 3.20$) ภาวะเศรษฐกิจ (Economic Conditions) ทั้งกำลังซื้อของประชากร วัฏจักรธุรกิจ การจ้างงาน ในระดับปานกลางด้านเศรษฐกิจ ($\bar{x} = 3.19$) ส่วนการเมือง (Political Conditions) เป็นความมั่นคงทางการเมือง นโยบายของรัฐบาลต่อการดำเนินธุรกิจ ในระดับปานกลางด้านการเมือง ($\bar{x} = 3.18$) และเทคโนโลยี (Technological) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการผลิต เครื่องจักร เครื่องมือ คอมพิวเตอร์ ข้อมูลข่าวสาร ในระดับปานกลางด้านเทคโนโลยี ($\bar{x} = 3.13$)

ระดับความรู้ความสามารถทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.26$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตติมา ขำคำ และคณะ (2562) ศึกษาความรู้และความสามารถของนักบัญชี รวมถึงความเข้าใจในมาตรฐานการจัดทำบัญชีภาครัฐที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพงานบัญชีของสำนักงานอัยการสูงสุด โดยผลการวิจัยพบว่า ความรู้และความสามารถของนักบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพงานบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้ทักษะทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและประสบการณ์การทำงานมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพงานบัญชีในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความทันต่อเวลา ความถูกต้อง ความครบถ้วน และความเชื่อถือได้ ในระดับมากด้านความรู้ในวิชาชีพ ($\bar{x} = 3.64$) ทักษะทางวิชาชีพ (Skills) เกี่ยวกับการใช้เหตุผล การปฏิสัมพันธ์ การสื่อสาร ในระดับปานกลางด้านทักษะทางวิชาชีพ ($\bar{x} =$

3.23) คุณค่าแห่งวิชาชีพ (Professional Values) ความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ในระดับปานกลางในด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ ($\bar{x} = 3.16$) จรรยาบรรณ (Ethics) ที่แสดงถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ ในระดับปานกลางในด้านจรรยาบรรณ ($\bar{x} = 2.97$) และเจตคติ (Attitudes) มีต่อสิ่งเร้าทางสังคม ในระดับปานกลางในด้านเจตคติ ($\bar{x} = 3.32$)

ระดับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.22$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของสายฝน วิสัย และคณะ (2562) ศึกษาคุณภาพข้อมูลทางบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า คุณภาพข้อมูลทางบัญชีในด้านความสามารถในการเปรียบเทียบความเกี่ยวข้องกับปัญหาและความเชื่อถือได้ มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในธุรกิจเดียวกันหรือข้อมูลที่มีความคล้ายคลึงกันของแต่ละกิจการซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ ในระดับปานกลางด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูล ($\bar{x} = 3.11$) ความสม่ำเสมอ (Consistency) การยึดถือนโยบายหรือวิธีต่าง ๆ โดยไม่เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยปฏิบัติในรอบระยะเวลาบัญชีก่อน ๆ ความสม่ำเสมอเป็นคุณลักษณะที่ทำให้ข้อมูลมีประโยชน์และสามารถเปรียบเทียบกันได้ ในระดับปานกลางด้านความสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.37$) ซึ่งแนวคิดนี้จะไม่ได้แสดงให้เห็นถึงลำดับความสำคัญของคุณภาพแต่ละอย่าง เนื่องจากข้อมูลจะมีคุณภาพแต่ละลักษณะมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและความรู้ความสามารถส่งผลต่อข้อมูลทางบัญชี ดังนั้น ควรให้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และราชบุรี พิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังนี้

1. **ปรับปรุงระบบการจัดการสมัยใหม่** วิสาหกิจชุมชนควรผลักดันการใช้ระบบการจัดการสมัยใหม่ที่มีการอัปเดตตามแนวโน้มด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของตลาด รวมถึงการนำข้อมูลสารสนเทศตัวเลขทางบัญชีมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำรายงานงบการเงิน

2. **ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ** ควรมีการพิจารณาปรับแก้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่มีผลต่อการจัดทำรายงานงบการเงิน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสามารถตอบสนองต่อความต้องการทางธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ฝึกอบรมและพัฒนาทักษะวิชาชีพ ควรจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและความรู้ในวิชาชีพของพนักงาน รวมถึงปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต และจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

บรรณานุกรม

- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2562). จำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจัดทะเบียนแล้ว ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2562. กลุ่มทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- กวินทิพย์ ว่องธัญกรณ์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกนโยบายการบัญชีการรับรู้รายได้ของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 6(2), 162-174. <https://doi.org/10.14456/jmsnpnu.2019.12>
- จักรพันธ์ แผงผล. (2556). การบริหารจัดการทางบัญชีและการรายงานทางการเงินในธุรกิจเกษตรกับร่างมาตรการบัญชีฉบับที่ 41. รายงานการวิจัยประจำคณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาการบัญชีบริหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จันทิพย์ จันทนันท. (2561). คุณภาพข้อมูลทางบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตติมา ขำดำ, สุพิศ ฤทธิ์แก้ว, และสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2562). ความรู้ความสามารถของนักบัญชีและความเข้าใจในมาตรฐานการจัดทำบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อประสิทธิภาพงานบัญชีของสำนักงานอัยการสูงสุด. วารสารนักบริหาร, 39(2) กรกฎาคม-ธันวาคม 2562, 52-65.
- จุฑามาศ สุนทร, ปพฤกษ์ อุตสาหะวานิชกิจ, และสุรนา ธัญญะพันธ์. (2553). ผลกระทบของพฤติกรรมส่วนบุคคล คุณลักษณะองค์กร และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีต่อจรรยาบรรณวิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจ SMEs ในจังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2(3) กรกฎาคม-กันยายน 2553.
- ชัยรินทร์ วีระสลาวัณย์. (2558). Introduction to International Education Standard. สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. 12(2), 3-5.
- ณัฐนันท์ อุบลครุฑ, กฤตยาวิดี เกตุวงศา, และวราวรรณ ชูวิรัช. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมทางการเงินกับคุณภาพข้อมูลทางการเงินของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย. วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 13(1), 136-142.

- ธนภัทร กันทวงศ์. (2559). ผลกระทบของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ พฤติกรรมผู้บริโภคและกลยุทธ์การ
แข่งขันต่อการรับรู้ประโยชน์ของระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกลุ่มอุตสาหกรรมผลิต
อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี). บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธารี หิรัญรัมย์, พลพฐ ปิยวรรณ, และวรศักดิ์ ทุมมานนท์. (2559). การบัญชีขั้นต้น. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิติรัตน์ มีมาก, ธาริณี อังคัยศ, และทักษิณา อังคัยศ. (2559). ความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน
ของนักบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงาน งบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด
นครราชสีมา. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 22(1) พฤษภาคม 2559, 119-133.
- ดลฤดี ไต้เวชศาสตร์, และวิชิต อุ๋อัน. (2560). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพ
การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในประเทศไทย. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ (RMUTT Global Business and Economics
Review), 12(2) ธันวาคม 2560, 137-158.
- นิคม ถนอมเสียง. (2550). เอกสารประกอบการอบรม เรื่องการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม. ขอนแก่น:
ภาควิชาสถิติและประชากรศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แน่นน้อย ใจอ่อนน้อย. (2553). การรายงานการเงินและระบบสารสนเทศทางการบัญชี. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- เมธากุล เกียรติกระจาย, และศิลปพร ศรีจันทะ. (2554). ทฤษฎีบัญชี. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็น เพรส.
- วิภา รักษ์สัจ. (2554). การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในทางบัญชีของธุรกิจในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2550). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- ศิริณา อันทร, พร้อมพร ภูวนิน, และสมใจ บุญหมื่นไวย. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบ
บัญชีภาษีอากรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา
ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ. 2562 “สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา”.
- สายฝน วิสัย, สมใจ บุญหมื่นไวย, และพรพิมล อธิรัตน์. (2562). คุณภาพข้อมูลทางบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อ
ประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหาร ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 9(2), 19-27.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques*. (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Cronbach, L.J. (2003). *Essential of Psychology Testing*. New York: Harpercollishes.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (2010). *Multivariate Data Analysis*.
(7thed.). Pearson Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey.